

Katowice School of Technology

**NOWOCZESNE TECHNOLOGIE INNOWACYJNE
I INFORMACYJNE W ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA**

**MODERN INNOVATIVE AND INFORMATION
TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF SOCIETY**

ALEKSANDER OSTENDA

TETYANA NESTORENKO

**Series of monographs Faculty
of Architecture, Civil Engineering
and Applied Arts
Katowice School of Technology
Monograph 17**

Scientific editing
ALEKSANDER OSTENDA, TETYANA NESTORENKO

NOWOCZESNE TECHNOLOGIE INNOWACYJNE I INFORMACYJNE
W ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA

MODERN INNOVATIVE AND INFORMATION TECHNOLOGIES
IN THE DEVELOPMENT OF SOCIETY

Katowice 2018

Scientific editors

Aleksander Ostenda

Tetyana Nestorenko

Reviewer

Valerii Bosniuk, PhD., Associate Professor

Editorial board

Marcin Bochenek – mgr, Katowice School of Technology

Vladimír Gonda – prof. Ing., PhD., the University of Economics in Bratislava (Slovakia)

Nadiya Dubrovina – PhD., the University of Economics in Bratislava (Slovakia)

Tamara Makarenko – PhD., Associate Professor, Berdyansk State Pedagogical University (Ukraine)

Oleksandr Nestorenko – PhD., Associate Professor, the Institute for Study of Spatial Development (Ukraine)

Iryna Ostopolets – PhD., Associate Professor, Donbas State Pedagogical University (Ukraine)

Sylwia Pawlikowska-Musiewicz – mgr inż. arch., Katowice School of Technology

Jana Péliová – PhD., Ing., the University of Economics in Bratislava (Slovakia)

Magdalena Wierzbik - Strońska – mgr, Katowice School of Technology

Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and
Applied Arts Katowice School of Technology
Monograph · 17

The authors bear full responsible for the text, quotations and illustrations.
All published papers have been reviewed before publishing.
Editors are not responsible for the language used in the papers.

Copyright by Wyższa Szkoła Techniczna w Katowicach, 2018

ISBN: 978 – 83 – 947093 – 7 – 2

Editorial compilation

Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach

ul. Rolna 43 40-555 Katowice

tel. 32 202 50 34, fax: 32 252 28 75

www.wst.pl / www.wydawnictwo.wst.pl

CONTENT

Preface _____ 7

Information about authors _____ 10

Part 1. Technologies of the Innovative Processes Providing

Vladimir Gonda, Tetyana P. Nestorenko

Lifelong learning in EU and non-EU countries in the context
of the Agenda 2030: an example of Slovakia and Ukraine _____ 12

Oleksandr S. Bachurskyi, Andrii Yu. Sahirov, Tetiana G. Potapenko

Image management of business service enterprise _____ 27

Zoya M. Gadetska, Victoria S. Shkapenko

Optimization of financial provision of innovative processes
at small enterprises of Ukraine _____ 36

Andriy A. Grysenko, Olena A. Grysenko

Formation of innovative type of development:
historical background and perspectives of movement in Ukraine _____ 48

Tetiana V. Dubovyk

Innovations and business models in marketing channels _____ 58

Nataliya V. Kachur

Perspective directions of optical methods for controlling internal stresses
and defects in optical and semiconductor materials _____ 67

Valentina V. Nechiporenko, Nina M. Kureda, Yuliya O. Yukhnovska

Innovative and informational technologies in the economic development
of the tourist industry of Ukraine _____ 87

Evgen N. Prystupa, Olha M. Zhdanova, Liubov Ya. Chekhovska

Innovations in the fitness of industry _____ 98

Alexander O. Sklyarenko, Galyna M. Androsiuk

International competition in the field of innovative technologies
and their impact on economic development _____ 109

Part 2. Influence of Innovative Technologies on the Human Vital Activity

Tetiana M. Apatenko, Olena S. Bezlyubchenko

Conceptualization of high technology using in architectural space_____118

Olena H. Gavrysh, Olga V. Kovalova

Partnership between Ukraine and Germany in the development
of student self-governance_____129

Oleksandra V. Mandych, Inna V. Naumenko, Tetyana O. Usikova

The role of economy in the formation of professional competencies
of agrarian sphere' future specialist_____137

Arkadii V. Mykytas, Tetyana V. Duyunova, Oleg D. Sekovoy

Legal enforcement activities: competent approach_____149

Svetlana S. Nazarchuk

Increasing the medical diagnostics information
by using the modern thermography_____160

Dariia V. Smolych

Innovative methods for generation of new products ideas_____178

Ihor O. Fedorov

Problems of security in forming the global information society_____189

Mykhailo I. Kharlamov, Yuliia I. Sereda

Innovative technologies for fire fighting in Ukraine in 1918-1920_____201

Anastasia P. Shcherban, Vitalii Yu. Larin,

Volodymyr P. Maslov, Nataliya V. Kachur

Thermographic control and diagnostics lithium-polymer battery
for unmanned aircrafts_____209

- регулирования при решении глобальных проблем современного мира. Новые вызовы и международное право. Институт государства и права РАН. 2010. С. 9-19.
3. Рожкова А. И. Глобальные проблемы современности и информационное общество / А.И. Рожкова // Успехи современного естествознания. – 2004. – № 9. – С. 69-70.
 4. Перфильева О.В. Проблема цифрового разрыва и международные инициативы по ее преодолению / О.В. Перфильева // Вестник международных организаций. 2007. №2(10). – С. 34-48.
 5. Wikipedi А. Digital divide // The Free Encyclopedia URL: http://en.wikipedia.org/wiki/Digital_divide. (дата звертання: 14.02.2018).
 6. Уэбстер Ф. Теории информационного общества. М.: Аспект-Пресс, 2004. С. 400.
 7. Всеобщая декларация прав человека ООН 1948 г. Ст. 19 URL <http://www.un.org/> (дата обращения: 25.02.2018).
 8. Декларация принципов «Построение информационного общества – глобальная задача в новом тысячелетии». 12 декабря 2003 г. URL <http://www.un.org/russian/conferen/wsis/dec.pdf>. (дата обращения: 16.02.2018).
 9. Всемирная встреча на высшем уровне по вопросам информационного общества. Женева. 2003. План действий URL:<http://www.minsvyaz.ru/site.shtml?id=2078> (дата обращения: 15.02.2018).
 10. Орловская Л.А., Романова Н.А., Домрачева Т.С. Глобализация информационных технологий. Глобальное информационное общество // Научное сообщество студентов: Междисциплинарные исследования: сб. ст. по мат. XI междунар. студ. науч.-практ. конф. № 8(11). URL: [http://sibac.info/archive/meghdis/8\(11\).pdf](http://sibac.info/archive/meghdis/8(11).pdf)(дата звертання: 28.02.2018).
 11. Communication from the Commission to the Council, the European parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions «Net-work and Information Security: Proposal for a European Policy Approach*. Brussels, 6.6.2001. COM (2001)298 final.
 12. Safer Internet Programme: Empowering and Protecting Children Online // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/indexen.htm (дата звертання 10.12.2013).

INNOVATIVE TECHNOLOGIES FOR FIRE FIGHTING IN UKRAINE IN 1918-1920

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ БОРОТЬБИ З ПОЖЕЖАМИ В УКРАЇНІ У 1918-1920-Х РОКАХ

*Mykhailo I. Kharlamov
Yuliia I. Sereda*

Abstract. Some issues of the formation of a fire fighting system in Ukraine during the third decade of the twentieth century are considered in the article. The innovative technologies and processes of combating fires in the territory of the Ukrainian socialist Soviet republic are analyzed.

Key words: fire fighting, state-of-the-art technologies, fire fighting, Ukraine.

Анотація. В статті розглядаються деякі питання становлення системи протипожежної боротьби в Україні в період третього десятиріччя ХХ століття. Аналізуються інноваційні технології та процеси боротьби з пожежами на території Української соціалістичної радянської республіки.

Ключові слова: боротьба з пожежами, новітні технології, вогнеборці, Україна.

Вступ. Державний переворот, що був здійснений більшовиками у 1917 році, а також громадянська війна (1917-1920 років) остаточно зруйнували систему пожежної охорони в Україні та інших республіках колишньої Російської імперії. Однак території вже колишньої держави Романових продовжували потерпати від пожеж. Нова радянська влада більшовиків, розуміючи важливість створення ефективної системи пожежної безпеки (в першу чергу з метою зміцнення власної влади) почала видавати ряд декретів, що носили подекуди інноваційний характер, які повинні були покращити ситуацію в даному напрямі.

Аналіз актуальних матеріалів і методологія дослідження. Слід зазначити, що питання інноваційних технологій боротьби з пожежами в Україні у період з 1918 по 1929 рік не знайшли належного відображення у науковій літературі. Сучасні дослідники частково приділяють увагу питанням інноваційній діяльності пожежних формувань у Наддніпрянській Україні, протипожежній діяльності земств Лівобережної України, протипожежній діяльності органів місцевого самоуправління в Південній Україні. Дані дослідження є безумовно ґрунтовними та науково актуальними. Проте хронологічні межі даних досліджень таких науковців, як Козинець О. В., Стащенко С. Ш., Тараненко С. П. не охоплюють період з 1918 по 1929 рік.

Роботи таких авторів, як Глебова І. Н., Назаров Ю. А., Петрушенко М., Замостьєв А. торкаються питань передумов формування радянсько-української системи пожежної безпеки, проте є, певним чином, заідеологізованими.

Мета статті визначається актуальністю обраної проблематики й полягає у дослідженні проблем передумов формування нової інноваційної радянсько-української системи пожежної безпеки в Україні наприкінці та після завершення громадянської війни.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких завдань:

1. Характеристика загально політичної та економічної ситуації наприкінці другого десятиріччя у третьому десятиріччі ХХ століття

2. Аналіз основних законопроектів, що призвели до реалізації інноваційних технологій боротьби з пожежами в УСРР у зазначений період.

Об'єктом дослідження є галузь боротьби з пожежами у 1918- 1920-х роках в Українській радянській республіці.

Предметом дослідження є особливості інноваційних технологій боротьби з пожежами у зазначений період.

Методи використані у дослідженні проблемно-хронологічний та історико-системний, що дозволили об'єктивно підійти до розгляду даної проблеми.

Результати дослідження. Згідно першого законодавчого акту у цій галузі – декрету Ради Народних Комісарів РСФРР від 17 квітня 1918 року «Об организации государственных мер борьбы с огнем» було окреслено нові ефективні та інноваційні шляхи боротьби з пожежною небезпекою.

Великий внесок у розробку цього законопроекту зробив Матвій Єлізаров, якому було доручено зробити аналіз стану справ у пожежній галузі. Він у доповіді Раді Народних Комісарів наголосив на величезній шкоді, яку завдають господарству країни пожежі. При чому зауважувалося, що багатомільйонні збитки господарства держави, які були підраховані органами статистики, не є остаточними. Колосальними стали опосередковані збитки держави від вогняного лиха, що проявлялися у зупинці господарчої діяльності, відволікання величезної маси робітників на відновлення підприємств тощо.

Єлізаров проаналізував основні причини виникнення пожеж. До них він відніс: відсутність обов'язкових протипожежних нормативів, ефективного керівництва та спеціального державного органу протипожежного надзору, брак фахівців та спеціальних протипожежних засобів і реманенту.²⁴⁸ Окрім Єлізарова М. Т., у розробці декрету приймали участь голова Правління Всеросійської професійної спілки та завідувач Петроградськими курсами пожежних техніків Яворівський П. К., член правління Всеросійської спілки пожежних та страхових діячів Федотов Н. Т., голова правління Російського союзу спілок взаємного від вогню страхування Яічков К. М.. Раднарком РСФРР докладно дослідивши та обговоривши положення декрету прийняв з поправками даний документ. При чому особисті поправки вносив голова Ради Народних Комісарів В. І. Ульянов (Ленін).

²⁴⁸ Назаров Ю.А. Бойцы огненного фронта / Ю.А. Назаров. – М.: Стройиздат, 1980. – с. 17.

Так, зокрема в цьому історичному документі зазначалося: «1. В целях ограждения народного достояния Российской Советской Федеративной Республики от пожарных бедствий и для высшего руководства, объединения, направления и развития мероприятий по борьбе с огнем, учреждается Пожарный Совет, под председательством Главного комиссара по делам страхования, должности которого присваивается наименование: Главный комиссар по делам страхования и борьбы с огнем. 2. Ведению Пожарного Совета подлежат все вообще дела по изысканию и применению как предупредительных, так и оборонительных мер борьбы с пожарным бедствием».²⁴⁹ Як бачимо спеціально створена Пожежна Рада повинна була координувати всі питання, що торкалися проблеми пожежної безпеки в республіці, в тому числі мала контролювати попередній розгляд та розробку законодавчих актів з пожежної справи, впроваджувати інноваційні технології боротьби з пожежами.

А особа Головного комісару зі справ страхування та боротьби з вогнем, взагалі ставала однією з найважливіших в республіці, оскільки згідно пункту XXII цього ж декрету організація відділів Пожежної Ради, формування остаточного складу цих установ, визначення комплексу їх прав та обов'язків, призначення окладів грошового утримання для співробітників Ради, а також питання загального впровадження даного законодавчого акту, покладалися на зазначену посадову особу.

Окрім того в документі було наголошено на необхідному подальшому розвитку пожежного законодавства, зроблено акцент на посиленні засобів попередження пожеж, плануванні поселень та вогнестійкому будівництві, водопостачанні та розвитку добровільних пожежних організацій. Окремо було поставлено питання про підготовку нових кваліфікованих кадрів та прогресивні науково-технічні розробки в пожежній галузі. Пропонувалося вести ретельні дослідження причин виникнення пожеж та впроваджувати єдину статистичну систему підрахунків кількості пожеж та збитків, які ті наносять народному господарству. Особливо ставився акцент на необхідності участі місцевих Рад у вирішенні питань пожежної охорони. Слід зауважити, що вперше в цьому документі була намічена планова система профілактичних заходів державного нагляду за системою пожежної безпеки в країні.

Цей документ мав дуже важливе значення у подальшому для розвитку системи боротьби з пожежами в радянській Україні 1920-х років, оскільки тоді були закладені головні інноваційні принципи її побудови, окреслені пріоритетні новітні шляхи розвитку. Цей декрет, а також інші законодавчі та нормативні акти Російської республіки були визнані та прийняті до впровадження на всій території УСРР Всеукраїнським революційним комітетом вже 27 січня 1920 року.²⁵⁰

Також згідно положень декрету «Об организации государственных мер борьбы с огнем» у 1918 році були прийняті нові обов'язкові постанови про

²⁴⁹ Сорок лет пожарной охраны СССР (1918-1958). Специальный выпуск Управления пожарной охраны МВД. Белорусской ССР и совета Белорусского добровольческого пожарного общества. – Минск: Звезда, 1958. – с. 2.

²⁵⁰ *Перетнемо дорогу вогню.* – К.: Молодь, 1964. – с. 12.

протипожежну охорону заводів та фабрик, введено в дію положення про організацію протипожежного надзору, розроблений проект пожежної дослідної станції; був створений окремий фонд для отримання позик та допомоги на протипожежні заходи²⁵¹.

Наприкінці 1918 року Раднарком РСФРР приймає новий декрет «Об организации страхового дела в Российской республике». Згідно з даним документом, у зв'язку з утворенням Вищої Ради Народного Господарства (ВРНГ) Пожежна Рада та Головний комісар зі справ страхування та боротьби з вогнем підпорядковувалися новоствореній установі. Було створено нову організацію в структурі ВРНГ – Пожежно-страховий відділ ВРНГ. 20 травня 1919 року ВРНГ приймає постанову «Об управлении пожарным и страховым делом РСФСР». В ній, зокрема, підкреслювалося, що Пожежно-страховий відділ ВРНГ, на котрий покладалося загальне керівництво над пожежною та страховою справою в республіці, розробляє та здійснює через відповідні державні органи заходи загальнодержавного характеру в сфері профілактики та боротьби з пожежами, в тому числі з вогнестійкого будівництва та планування поселень.

У функції Пожежно-страхового відділу входило також визначення потреб у пожежній техніці, її розподіл та облік, видача позик на протипожежні заходи, вирішення спірних питань між профільними організаціями та установами, видання обов'язкових постанов загального значення, ведення загальнодержавної пожежної статистики. Фактично Пожежно-страховий відділ ВРНГ дублював функції Пожежної Ради, але ефективність боротьби з пожежами вийшла на новий рівень завдяки кращому контролю з боку Вищої Ради Народного Господарства.

Цією ж постановою визначались функції губернських та повітових пожежних органів. В 12 статті положення передбачалося, що кошти на утримання місцевих міських та сільських пожежних дружин повинні були видаватися з місцевих бюджетів. Ця стаття була змінена спеціальною постановою ВРНГ від 3 листопада 1919 року. Так, зокрема, зазначалося – «Во изменение Положения об управлении пожарным и страховым делом РСФСР Президиум Высшего Совета Народного Хозяйства постановляет статью 12 указанного Положения изменить следующим образом: Государство принимает участие в расходах на организацию и содержание пожарной охраны на местах в пределах минимальных норм, устанавливаемых Высшим Советом Народного Хозяйства по Пожарно-страховому отделу, в виде ассигнований единовременных – на организацию пожарной охраны и ежегодных – на полное или частичное содержание ее. Указанные ассигнования отпускаются в распоряжение Высшего Совета Народного Хозяйства по Пожарно-страховому отделу»²⁵².

Центральні органи управління перекладали основний фінансовий тягар боротьби з пожежами на регіональні органи, це призводило до погіршення

²⁵¹Сорок лет пожарной охраны СССР (1918-1958). Специальный выпуск Управления пожарной охраны МВД Белорусской ССР и совета Белорусского добровольческого пожарного общества. – Минск: Звезда, 1958. – с. 8.

²⁵²Назаров Ю.А. Бойцы огненного фронта / Ю.А. Назаров. – М.: Стройиздат, 1980. – с. 23.

стану пожежної безпеки на місцях, оскільки місцеві бюджети не наповнювалися належним чином. До справ захисту територій від пожеж активно залучалося населення, як добровільно, так і примусово у вигляді створення добровільних пожежних дружин, різного роду податків та повинностей на боротьбу з вогнем. Дана практика була сприйнята українським керівництвом на початку 1920-х років практично повністю. Як ми бачимо, протягом 1918-1920-х років на території України було впроваджено достатньо велика кількість інноваційних технологій та процесів боротьби з пожежами, що дозволили суттєво зменшити збитки від вогняного стихійного лиха вже наприкінці 1920-х років.

На початку 1920-х років було закладено інноваційні основи структури та організації радянських добровільних пожежних команд в УСРР. Було розроблено ряд інструкцій різних типів, що закріплювали правила діяльності команд вогнеборців. Так у 1921 році згідно «Общих положений организации добровольных пожарных дружин» було визначено головні завдання даних формувань: а) Защита граждан и имущества Республики и частных лиц, как во время пожаров, так и при других бедствиях, когда требуется быстрая организованная помощь (при наводнениях, ураганах, строительных катастрофах и т.п.). б) содействие развитию и осуществлению разного рода предупредительных противопожарных мероприятий согласно плану, установленному центральными и местными органами пожарного управления. в) осуществление в селениях надзора за соблюдением установленных правил – пожарных и строительных. г) содействие распространению среди населения знаний по предупреждению и тушению пожаров, по противопожарному устройству жилищ, а равно и других технических знаний, способствующих лучшему обеспечению от пожарных и иных стихийных бедствий²⁵³.

Відповідно зазначеної мети діяльності добровільних команд борців з вогнем була створена внутрішня організація даних формувань. Членами пожежних формувань могли бути громадяни республіки, як чоловічої, так і жіночої статі, які досягли вісімнадцятирічного віку. При цьому специфіка участі у добровільних формуваннях їх учасників могла бути різноманітною.

Так члени товариства брали безпосередню участь при ліквідації наслідків стихійних лих, тобто приймали участь у рятувальних операціях, у відновленні зруйнованої інфраструктури. До того ж учасники пожежних організацій могли виступати інструкторами та лекторами для виступів перед населенням та впровадження заходів протипожежної профілактики, як у сільській місцевості, так і у містах, а також «...ставили своїм завданням сприяти розвиткові та зміцненню організації і більш кращому та успішному виконанню нею прийнятих на себе обов'язків»²⁵⁴. Слід відмітити, що юридичні особи також залучалися до боротьби з пожежами, вони могли надавати фінансову допомогу для закупівлі пожежного реманенту, орендувати для потреб дружини необхідні

²⁵³Державний архів Сумської області (ДАСО). – Ф. Р – 5572: Исполком Роменского волостного совета. – оп.1. – спр. 1801. Матеріали о деятельности пожарно-страховых комиссий, пожарных дружин. 1921 год, арк 6.

²⁵⁴Нормальний статут добровільної пожежної дружини з додатком інструкції та положення про добровільні пожежні організації в УСРР. – Харків: Друкарня “Український робітник”, 1925. – с. 5.

будівлі, продавати за зниженими цінами товари, надсилати спеціалістів для консультування тощо.

Важливим є той факт, що в деяких регіонах України створювалися трудові пожежні дружини, які діяли за своїми статутами, що, певним чином, відрізнялися від загальнореспубліканського статуту, затвердженого Народним комісаріатом внутрішніх справ УСРР (НКВС УСРР).

Так, згідно нормального статуту сільських трудових пожежних дружин, затвердженого Президією Полтавського Губвиконкому від 12 лютого 1924 року до прав та обов'язків добровільних формувань борців з вогнем відносилися: «...1. Иметь в районе своей деятельности надзор за точным соблюдением селянами установленных пожарных и строительных правил, причем в случае нарушения этих правил, дружина через посредство правления или старосты обращается к содействию Сельсовета для привлечения последними виновных к законной ответственности. 2. Приобретать и отчуждать движимое и недвижимое имущество. 3. Принимать пожертвования. 4. Содержать мастеров печного дела и принимать на себя производство печных работ, а также и вообще работ направляемых к улучшению условий селения в пожарном отношении (рытье прудов и колодцев, устройство спусков к водным источникам, посадка деревьев и т.п.)»²⁵⁵.

Як можна упевнитися на місцях права добровільних пожежних команд могли дещо розширюватися. Вони, подекуди, перебирали на себе функції контролюючих органів, займалися фінансово-господарчою діяльністю тощо.

Слід зауважити, що у певних випадках до добровільних пожежних команд могли прийматися й особи, які не досягли повноліття. Справа в тому, що країні конче не вистачало працівників для боротьби з вогнем, тому НКВС УСРР за згодою з Народним комісаріатом здоров'я УСРР (НКЗ УСРР), Народним комісаріатом освіти УСРР (НКО УСРР) та Народним комісаріатом праці УСРР (НКП УСРР) розробляла особливі інструкції для осіб, які хотіли вступити до добровільних пожежних дружин. Молоді люди, які не досягли вісімнадцятирічного віку і планували стати членами команди вогнеборців повинні були бути фізично міцними, продовжувати навчання у закладах народної освіти (трудові школи, професійні школи, ремісничі школи), або працювати за основним місцем роботи. Участь у добровільних пожежних командах не повинна була заважати основній діяльності.

До складу добровільних пожежних організацій не могли вступати особи, яким вироком суду було заборонено бути в товариствах та спілках протягом терміну, що його було вказано у вироку, а також люди, визнані у встановленому порядку, психічно слабкими або божевільними. Фізично слабкі люди та інваліди могли зараховуватися до добровільних пожежних формувань, лише за умови їхньої участі на роботах, що не потребували фізичної напруги, тобто у якості лекторів, інструкторів тощо.

²⁵⁵Нормальный устав сельских трудовых пожарных дружин. – Полтава: Полтавская типо-литография имени “Октябрьской революции”, 1924. –с. 1.

Дружина складалася з двох категорій учасників – особи, які приймали безпосередню участь при ліквідації пожеж, та особи, що вносили кошти на розвиток пожежної справи. Розмір асигнувань, що їх повинні були вносити члени дружини встановлювався загальними зборами усіх членів дружини, при чому збір коштів відбувався з відома та під контролем місцевих органів влади.

Кількість дружинників встановлювалася в залежності від масштабу контрольованої території та кількості будівель на ній. Загальні збори дружинників обирали собі начальника, частіше за все досвідчену людину, зі спеціальними протипожежними знаннями та навичками. Начальник пожежної команди повинен був навчити членів дружини навичкам боротьби з вогнем, особисто керувати процесом ліквідації наслідків стихійних лих. Окрім того до обов'язків голови команди вогнеборців відносили: нагляд за справністю пожежного приладдя та за водопостачанням, додержанням пожежних правил та загальний контроль за пожежною безпекою території.

Згідно «Інструкції про порядок розбивання дружини на загони» пожежні команди поділялися на спеціальні групи, що виконували власні специфічні функції на пожежі. Так виділяли – 1. Загін сокирників, до якого належать лазільщики та сокирники. 2. Загін трубників, до якого належать качальщики, що доглядають за кишками, та ствольщики. Із загону трубників може бути виділений: 3. Загін водопостачальників, до якого належать бочкарі та відерники. 4. Загін охоронників. Члени цього загону охороняють місце пожежі та винесене з будинків майно, не дозволяючи розтягати його. Як бачимо склад добровільної пожежної команди був досить різноплановий, що дозволяло досить ефективно виконувати роботу по боротьбі з пожежами.²⁵⁶

Висновки. Протягом 1918-1920-х років в Україні була створена інноваційна система боротьби з пожежами в республіці. За її допомогою велика кількість будівель була збережена від вогняної стихії. Багато в чому, цьому допомогли державні законодавчі акти в сфері протипожежної боротьби, а також створення добровільних пожежних організацій.

Література:

1. *Назаров Ю.А.* Бойцы огненного фронта / Ю.А. Назаров. – М.: Стройиздат, 1980. – 121 с.
2. *Сорок лет пожарной охраны СССР (1918-1958).* Специальный выпуск Управления пожарной охраны МВД Белорусской ССР и совета Белорусского добровольческого пожарного общества. – Минск: Звезда, 1958. – 18 с.
3. *Перетнемо дорогу вогню.* – К.: Молодь, 1964. – 146 с.
4. Державний архів Сумської області (ДАСО). – Ф. Р – 5572: Исполком Роменского волостного совета. – оп.1. – спр. 1801. Матеріали о

²⁵⁶Нормальный статут добровільної пожежної дружини з додатком інструкції та положення про добровільні пожежні організації в УСРР. – Харків: Друкарня “Український робітник”, 1925. – с. 17

деятельности пожарно-страховых комиссий, пожарных дружин. 1921 год, 26 арк.

5. Нормальный статут добровільної пожежної дружини з додатком інструкції та положення про добровільні пожежні організації в УСРР. – Харків: Друкарня “Український робітник”, 1925. – 29 с.
6. Нормальный устав сельских трудовых пожарных дружин. – Полтава: Полтавская типо-литография имени “Октябрьской революции”, 1924. – 16 с.